

в м. Києві при розслідуванні особливо тяжкого злочину в квітні 2020 року звернувся до Подільського районного суду м. Києва з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів. Станом на 1 листопада 2020 року слідчий суддя не розглянув таке клопотання, мотивуючи свої дії значною завантаженістю та відсутністю процесуально визначених строків розгляду такого клопотання.

Відсутність закріплених в кримінальному процесуальному законі строків розгляду судом звернення сторін кримінального провадження про тимчасовий доступ до речей і документів, на наш погляд, не лише не відповідає загальним засадам кримінального провадження щодо розумності строків (ст.ст. 7, 28 КПК України) та спотворює сутність тимчасового доступу до речей і документів як власне заходу забезпечення кримінального провадження (ст. 131, п. 6 ч. 2 ст. 160 КПК України), але й унеможливує організаційну діяльність слідчого по плануванню та здійсненню розслідування та виступає об'єктивним чинником, який негативно впливає на ефективність процесу розслідування в цілому, що, в свою чергу, сприяє формуванню негативного ставлення громадськості до державних інституцій.

Антонюк Ірина Андріївна,

здобувач кафедри криміналістики
та домедичної підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ПРИХОВУВАННЯМ ФАКТУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПІЛЬГ

Слід визнати, що шахрайські схеми постійно «еволюціонують» та особливо активізуються у періоди економічної кризи. Як свідчить практика, певною мірою «вразливою» виявилася й сфера працевлаштування, де п'ята частина угод між посередником, роботодавцем та найманим працівником, є безперспективними. Недосконалість та наявність колізій у трудовому, цивільному законодавстві стали причиною розповсюдження зловживань на ринку праці.

Більшість трудових угод при цьому укладають у такий спосіб, що умови найму і характер професії, а також обов'язки роботодавця сформульовано дуже розпливчато, в результаті чого громадяни України отримують роботу, яка їх не влаштовує, обмежує їхні права, але при цьому умови угоди формально не порушено [1, с. 354].

Втім, на ринку праці набирають обертів варіанти дій, які мають елементи обману, і знаходяться вже не в площині цивільного законодавства, а підлягають кримінально-правовій оцінці. Обман може бути з боку роботодавців, посередників, і навіть осіб, які отримують

роботу. Натомість, іноді громадяни, зловживаючи статусом безробітного, також можуть вчиняти шахрайські дії. Складною є ситуація, коли особа здійснює обман у відношенні державної служби зайнятості, отримуючи незаконно соціальні виплати по безробіттю.

Так, згідно ст. 22 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», право на допомогу по безробіттю залежно від страхового стажу мають застраховані особи, визнані в установленому порядку безробітними, страховий стаж яких протягом 12 місяців, що передували реєстрації особи як безробітної, становить не менше ніж шість місяців за даними Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Разом із тим, ст. 31 зазначеного закону визначає підстави припинення виплати допомоги по безробіттю, серед яких є й працевлаштування безробітного [2]. Між тим у деяких випадках особи, які набули статус «безробітний», можуть приховувати факт нового працевлаштування, отримуючи при цьому соціальні виплати по безробіттю.

Слід зазначити, якщо під час перебування на обліку безробітний не повідомив центр зайнятості завчасно про дату його самостійного працевлаштування, як за трудовим договором, так і на підставі договору цивільно-правового характеру, то центр зайнятості в рамках діючого законодавства має право стягнути кошти, отримані безробітним з дня виникнення трудових відносин. Такі особи знімаються з обліку та мають право на наступну реєстрацію у центрі зайнятості не раніше ніж через 90 календарних днів з дня зняття з обліку за умови повернення незаконно отриманих коштів. Однак, більшість громадян все ще не усвідомлює всю ступінь відповідальності за обман державної служби зайнятості. Зокрема, такі обманні дії громадян можуть кваліфікуватися за статтею 190 КК України «Шахрайство» і стають підставою для призначення сплати значного штрафу, громадських робіт або реального обмеження волі [3].

Враховуючи вказане, основними напрямками розслідування шахрайств, пов'язаних із незаконним отриманням допомоги по безробіттю, є:

- встановлення факту перебування робітника у трудових відносинах із роботодавцем;

- встановлення факту та підстав звільнення працівника;

- встановлення даних, які подають особи для надання їм статусу безробітного та призначення матеріального забезпечення;

- встановлення терміну перебування особи у статусі безробітного;

- встановлення характеру та розміру грошових виплат по безробіттю;

- встановлення факту надання пропозицій, які надходили від служби зайнятості та пропонувані вакансії, чи погоджувалася особа на ці пропозиції, якщо ні, то кількість відмов;

встановлення терміну, протягом якого особа отримувала матеріалу допомоги по безробіттю, отримавши при цьому нову роботу; встановлення розміру виплат по безробіттю за весь період; встановлення осіб, яким було відомо про обманні дії по відношенню до державної служби зайнятості тощо.

У разі виявлення розбіжностей у відомостях, наданих особою до певних служб, починається процедура розслідування страхових випадків та обґрунтованості виплат матеріального забезпечення безробітним. Якщо у діях особи, яка зловживала статусом безробітного, буде встановлено ознаки шахрайства (обман відносно державної служби зайнятості) необхідно поставити питання про відкриття кримінального провадження за фактом шахрайства.

Список використаних джерел

1. Біленчук П.Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, Г. С. Семаков. К.: МАУП, 2007. Бібліогр.: у кінці розд. 512 с.

2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення 11 жовтня 2020 р.).

3. Незаконне отримання допомоги по безробіттю кваліфікується як шахрайські дії. Офіційний веб-сайт. URL: <https://selidovorada.gov.ua/images/symvolika/gerb.png> (дата звернення 12 жовтня 2020 р.).

Антонюк Олена Володимирівна,
доцент кафедри криміналістики та домедичної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ ЗА ІННОВАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО, ДЕТЕКТИВА, ПРОКУРОРА

На теперішній час в Україні відсутній сучасний, ефективний та єдиний підхід до процесу взаємодії в стадії досудового слідства під час розкриття й розслідування кримінальних правопорушень, який би дозволяв представникам правоохоронних органів в on-line режимі ефективно здійснювати взаємодію між собою в рамках кримінального провадження та оперативно отримувати необхідну інформацію з різних державних та недержавних баз даних та обмінюватись нею; запитувати аналітичні дані про аналогічні злочини, методи їх скоєння та розкриття, способи та засоби доказування (у тому числі з урахуванням сталої судової практики) та застосовувати їх; своєчасно отримувати допомогу відповідних фахівців як на місці події, так і під